

O POLITIKAMA PLESNOG PODIJA

O

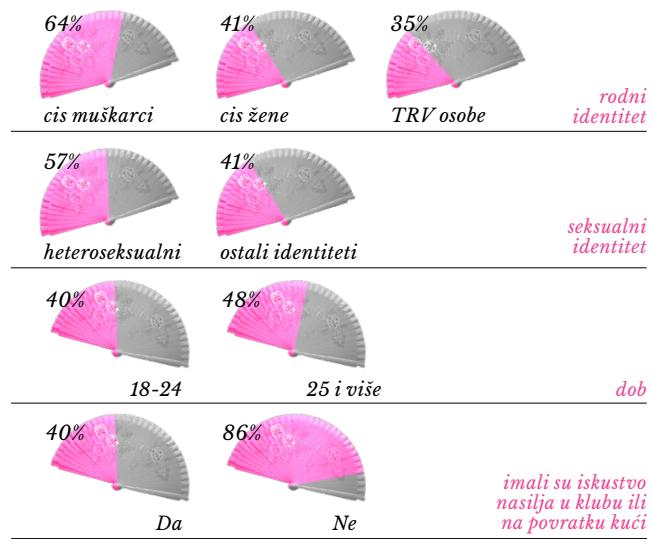
Mrak plesnog podija nudi mogućnost slobode izražavanja, ali je i mjesto na kojemu su posebice žene i rodno nenormativne osobe izložene neželjenim pogledima, komentarima i fizičkim kontaktima na koje prethodno nisu pristali. Glavni zaključak istraživanja koji smo proveli jest da (rodno uvjetovano) uznemiravanje i nasilje u klupskim prostorima, premda je izrazito često, i dalje prolazi uglavnom nezamijećeno, ne sankcionira se i žrtve ne dobivaju podršku koja bi im trebala biti dostupna.

Podaci prezentirani u ovom zineu temelje se na nalazima online istraživanja o sigurnosti u klupskim prostorima u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Sloveniji koje je provedeno od svibnja do rujna 2023. godine. Svrha istraživanja bila je dobiti uvid u raširenost neželjenog ponašanja, uznemiravanja i nasilja u noćnim klubovima i na povratku kući iz izlaska. Anketu je ispunila 231 osoba u dobi od 18 do 59 godina.

Tko se osjeća sigurno u klubovima?

Sigurnost u noćnim klubovima trebala bi biti prioritet upravitelj:ica klubova i organizator:ica događaja. Rezultati istraživanja koje smo proveli ukazuju na potrebu za ulaganjem dodatnih napora i novih praksa u osiguranje sigurnosti u noćnim klubovima, kako bi se svi posjetitelj:ice osjećali sigurno na plesnom podiju.

(Graf 1) Udio sudionika istraživanja koji se u noćnim klubovima osjećaju prilično ili izrazito sugurni:

Izvor: 2023 Queer+ Security n=227

Trenutno se u noćnom klubu prilično ili izrazito sigurno osjeća tek 4 of 10 osoba (44%). Cis muškarci osjećaju se sigurnije u noćnim klubovima od cis žena i trans i rodno varijantnih (TRV) osoba; stariji posjetitelj:ice noćnih klubova osjećaju se sigurnije od onih mlađih; heteroseksualne osobe osjećaju se sigurnije od osoba koje imaju neki drugi seksualni identitet; osobe koje nisu imale prethodno iskustvo uznemiravanja ili nasilja u noćnom klubu ili na putu kući osjećaju se sigurnije od onih koje su imale takvo iskustvo. (Graf 1)

Koliko je osoba doživjelo uznemiravanje i nasilja u noćnim klubovima?

Kada izlaze u noćne klubove, većina posjetiteljica želi se družiti s prijateljima i/ ili zajednicom, opustiti se, plesati i slušati glazbu i izvođačice. No za većinu njih, klubovi u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Sloveniji nisu sigurna mjesta.

“Eno je biti v zdravi meri oprezena v nočnem življenju, drugo pa je biti neločljiva od strahu, ker vedno povsod obstaja možnost, da ti bo nek cishet moški nekaj naredil. Vedno povsod si pridržujejo pravico do poseganja v telesa žlinta oseb. Nikoli se ne počutim tako brutalno reducirana na lastno telo kot je to v nočnem življenju, kjer si primarno samo želim sprostiti in s prijateljicami z zaprtimi očmi plesati na glasbo. V resnici pa morajo biti naše oči ves čas široko odprte.

U našem istraživanju, neki oblik neželjenog ponašanja, uznemiravanja i nasilja u noćnom klubovu ili na povratku kući iz izlaska jednom ili više puta doživjelo je 75% cis muškaraca, 94% cis žena i 96% TRV osoba.

Što je pristanak u kontekstu klubinga?

U kontekstu klupske scene, pristanak se odnosi na dobrovoljno verbalno i fizičko izražavanje suglasnosti ili odobrenja koju osoba daje u vezi s određenim događajem ili situacijom. U klubovima je pristanak posebno važan jer se često odnosi na neku vrstu intimne interakcije među ljudima, kao što su flert, plesanje ili seksualna aktivnost.

“ Mislim da neznanje i manjak svijesti oko pristanka idu toliko duboko da, nažalost, treba na svakom eventu podsjetiti prisutne na određene principe. Čak i mali znak na zidu ponekad može puno pomoći.

Kada prilaziš nekome u noćnom klubu, potrebno je da prije bilo kakvog razgovora, zajedničkog plesanja, dodirivanja ili fizičkog kontakta dobiješ verbalni pristanak osobe kojoj pristupaš. Obrati pozornost i na verbalne i neverbalne znakove kako bi bila sigurna da ne prelaziš nečije granice. Pristanak možeš zatražiti tako da drugu osobu pitaš:

- Kako si?
- Jesi li za razgovor?
- Želiš li da plešemo zajedno?
- Mogu li ti se približiti/zagrliti te/poljubiti te?
- Osjećaš li se ugodno?

Pristanak mora biti:

Reverzibilan
Informiran
Bez prisile
Entuzijastičan

“Nekad se nadu (često starije) muške osobe koje ne naprave ništa konkretno što je loše, ali postavljaju razna pitanja i pokušavaju voditi razgovor sa mnom i imam osjećaj kao da moram sudjelovati u razgovoru s njima jer me strah da će loše reagirati ako ih direktno odbijem.

Pristanak podrazumijeva jasno i dobrovoljno izražavanje odobrenja svih uključenih strana. To znači da su sve osobe svjesne onoga što se događa i da su sposobne donijeti informirane odluke. Pristanak bi trebao biti izražen slobodnom voljom, bez prisile, manipulacije ili iskorištavanja. Pristanak se može povući, što znači da se možeš predomisliti u bilo kojem trenutku. Uvijek imaj na umu da osobe koje su pod utjecajem alkohola ili droga ne mogu svojevoljno donijeti odluku na željenu radnju, zbog smanjene sposobnosti rasuđivanja, kao ni osobe bez svijesti ili koje spavaju. To znači da oni ne mogu dati pristanak na radnju koju predlažeš.

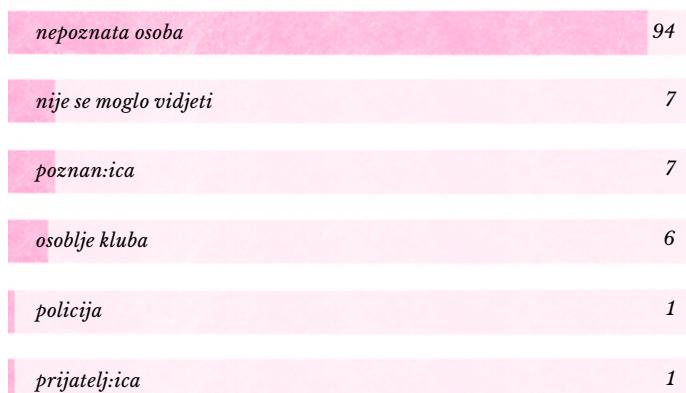
Više o tome što je pristanak i što znači dati pristanak možeš pročitati ovdje:
<https://www.status-m.hr/status-pristanka/>

Tko su počiniteljiice uznemiravanja i nasilja u noćnim klubovima?

Prema našem istraživanju, počinitelji uznemiravanja i nasilja u noćnim klubovima u većini su slučajeva bili samo muškarci (91% situacija) ili muškarci zajedno sa ženama (5% situacija). Počinitelji uznemiravanja i nasilja uglavnom su osobe koje žrtva prethodno nije poznavala, no posebno je zabrinjavajuće to što su u našem istraživanju u 7% situacija uznemiravanja i nasilja u noćnim klubovima počinitelji bili osoblje noćnog kluba ili policija. (Graf 2)

(Graf 2) Počiniteljiice uznemiravanja i nasilja u noćnom klubu (%)

Izvor: 2023 Queer+ Security n=149

“Svi uvijek puste i misle da ne smiju ništa reći. On je takav. Fuck it, ovi samo smaraju i žele bariti. Ali ne. Zašto misliš da imaš pravo smetati mi tri sekunde, tri minute ili pola sata? Imaš pravo napraviti scenu.

Što ako se dogodi da:

- Netko stoji pored tebe, čeka te ili te prati po klubu zbog čega ti je nelagodno ili te plaši (u našem je istraživanju ovo iskustvo imalo 40% cis muškaraca, 73% cis žena i 70% TRV osoba)
- Netko ima neželjene i nametljive komentare, šale, uvrede ili prijetnje, koji mogu biti i seksualne prirode (u našem je istraživanju ovo iskustvo imalo 62% cis muškaraca, 85% cis žena i 87% TRV osoba)
- Netko te dira ili grli bez tvog pristanka/odobrenja (uključujući na plesnom podiju) (u našem je istraživanju ovo iskustvo imalo 48% cis muškaraca, 85% cis žena i 71% TRV osoba)
- Netko pokuša uspostaviti neki drugi neželjeni fizički kontakt s tobom bez tvog pristanka/odobrenja (u našem je istraživanju ovo iskustvo imalo 50% cis muškaraca, 68% cis žena i 82% TRV osoba)?

Ovo su situacije uznemiravanja i fizičkog nasilja. Nitko nema pravo pratiti te ili te dirati bez tvog jasnog i nedvosmislenog pristanka.

Ako ti se dogodi neka od ovih situacija tijekom ili nakon izlaska u noćni klub možeš:

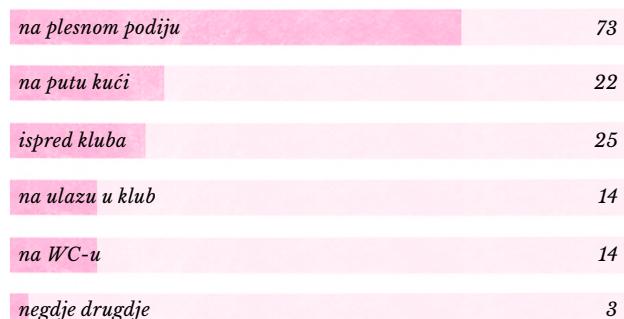
- Reći prijateljima i poznatim i nepoznatim ljudima oko sebe što se događa.
- Reći osoblju noćnog kluba (konobari, zaštitarsko osoblje) što se događa.
- Reći organizatorima događaja/eventa što se događa (tijekom eventa ili naknadno putem online komunikacije).
- Prijaviti što se događa awareness timu (ako je prisutan na eventu).

Gdje se u noćnom klubu najčešće događa uz nemiravanje i nasilje?

Tri od četiri osobe koje su doživjele uz nemiravanje ili nasilje u noćnom klubu rekле su da im se to dogodilo na plesnom podiju, dok je jedna od četiri osobe takvo iskustvo imala na putu kući iz izlaska. To znači da se većina uz nemiravanja i nasilja događa daleko od konobara, zaštitara i ostalog osoblja kluba. (**Graf 3**)

(Graf 3) Mjesto u izlasku i u noćnom klubu na kojemu se dogodilo uz nemiravanje i nasilje (%)

Izvor: 2023 Queer+ Security n=147

Tko reagira kad se u noćnom klubu dogodi situacija uznemiravanja i nasilja?

Prema rezultatima našeg istraživanja, situacije uznemiravanja i nasilja u noćnim klubovima uglavnom prođu nezamijećeno i nisu sankcionirane. Čak 2 od 3 osobe koje su doživjele uznemiravanje ili nasilje u noćnom klubu nikome nisu rekле što im se dogodilo i nitko u toj situaciji nije reagirao. To znači da kada im je bila potrebna pomoć i podrška, većina žrtava uznemiravanja i nasilja u klupskom prostoru nije je primila.

Zašto niste nikome rekli što se dogodilo:

“Bilo je predvsem verbalno, pa tudi dotik roke in kolena, avtomatsko sem se umaknila in nisem nikomor povedala, ker nisem zelela uniciti vzdusja in da ne bi kdo rekел da delam “dramo”.

“Jer nisam jedina kojoj se dogodilo, pa je ljudima smiješno.

“Ne zelim ulaziti u sukobe s nepoznatim nadrogiranim likovima pa se radije maknem ili odem. Ne vjerujem da bi zastitari ista napravili da im kazem. Vise puta sam dozivjela diranje bez pristanka.

“Sram i ono nije bio neki big deal.

“Zdelo se mi je lazje, da se samo umaknem in izogibam te osebe.

“Samo sam se željela maknuti od njih i kad sam to postigla samo sam željela otići, što sam i napravila. Nisam ni razmišljala o prijavi.

Kada se netko i jest uključio u situaciju uz nemiravanja i nasilja koju su doživjeli, to u većini slučajeva nije bilo osoblje noćnog kluba, već prijatelji i poznanici žrtve. Dapače, čini se da će u situacijama nasilja i uz nemiravanja u noćnim klubovima prije osoblja noćnog kluba (čiji je posao, ne zaboravimo, osiguranje sigurnosti) reagirati čak i nepoznate osobe, odnosno ostali posjetitelji kluba koje žrtva prethodno nije poznavala. (**Graf 4**)

(Graf 4) Osobe koje su reagirale kad su posjetitelji kluba imali iskustvo uz nemiravanja ili nasilja u noćnom klubu (%)

Izvor: 2023 Queer+ Security n=44

U našem istraživanju 4 od 5 (81%) sudionica rekla su da su vidjeli ili su pomisili da vide da netko doživjava neki oblik neželjenog ponašanja, uz nemiravanja ili nasilja tijekom ili nakon izlaska u noćni klub, a poslijednji put kad im se to dogodilo, čak 9 od 10 njih (88%) reagiralo je i uključile su se u situaciju ili su nekome rekle što (misle) da se događa.

Prema ovim rezultatima, čini se da u većini situacija uznemiravanja i nasilja u noćnim klubovima netko reagira. No to nažalost nije slučaj. Problem je što većinu situacija uznemiravanja i nasilja u noćnim klubovima ne primijete druge osobe (prema gore navedenim rezultatima, samo je 1 od 3 osobe koje su doživjele uznemiravanje ili nasilje u noćnom klubu nekome rekla što im se dogodilo ili je netko reagirao), a kad se takve situacije i primjete, rijetki će reagirati prije nego što situacija eskalira i bude sigurno da je ono čemu svjedočimo uznemiravanje ili nasilje.

(Graf 5) Razlozi zašto posjetiteljiice noćnih klubova nisu reagirali kad su (misli) da vidjeli uznemiravanje i nasilje u noćnom klubu (%)

Nisam bila sigurna da sam dobro procjenila situaciju	77
Osoba koja je doživjela uznemiravanje ili nasilje je sama riješila situaciju	41
Prijatelji žrtve ili drugi posjetitelji dogadaja/eventa su se već uključili i riješili situaciju	41
Bilo me strah počinitelja	32
Nitko me nije pitao/tražio da se uključim ili pomognem	23
Nisam se htjela mijesati	23
Nisam ništa mogla napraviti	23
„Smrznuo_la“ sam se i fizički nisam mogla reagirati	23
Osoblje noćnog kluba se već uključilo i riješilo situaciju	23
Organizatori događaja/eventa su se već uključili i riješili situaciju	23
Nije bilo dovoljno ozbiljno	23

Izvor: 2023 Queer+ Security n=22

Na primjer, 3 od 4 (77%) osobe koje se nisu uključile u situaciju i nikome nisu rekli (da misle) da svjedoče uznemiravanju ili nasilju nisu reagirale jer "nisam bila sigurna da sam dobro procjenila situaciju". (Graf 5)

Tko nas čuva u noćnim klubovima?

Premda sigurnost u noćnim klubovima osiguravaju zaštitarsko osoblje i ostali zaposlenici noćnog kluba, da bismo stvorili sigurne i inkluzivne klupske prostore važna je suradnja svih aktera uključenih u klupsku scenu, od klubova i organizator:ica događaja do izvođač:ica i posjetitelj:ica.

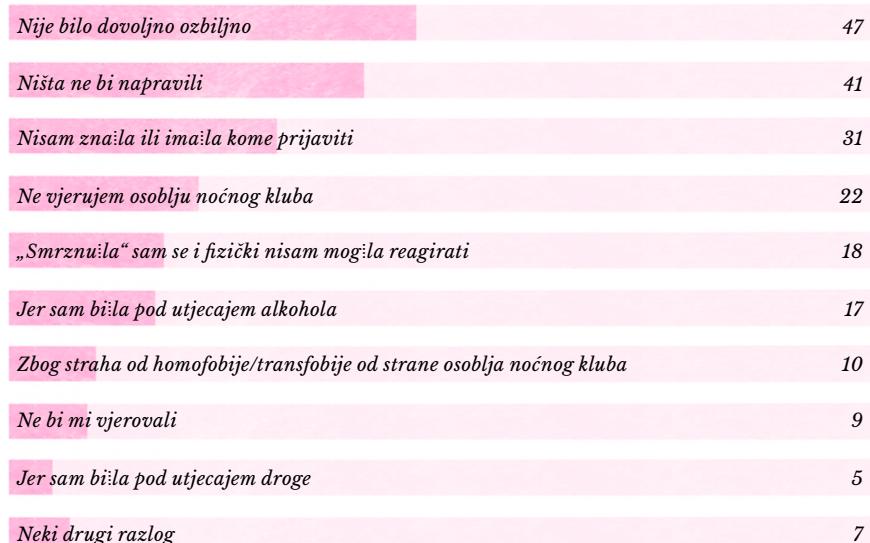
- **Osoblje kluba**

Osim što osoblje noćnog kluba često nema priliku svjedočiti situacijama uz nemiravanja i nasilja (jer se većina takvih uz nemiravanja događa na plesnom podiju), takva ponašanja vrlo im se rijetko i naknadno prijavljuju. Tek je 1 od 7 (15%) osoba koje su doživjele neki oblik neželenog ponašanja, uz nemiravanja ili nasilja u noćnom klubu ili na putu kući rekla osoblju noćnog kluba što joj se dogodilo.

Nepovjerenje prema konobari:icama i zaštitarskom osoblju bilo je izrazito izraženo u našem istraživanju. 1 od 2 osobe koje su doživjele uz nemiravanje ili nasilje to iskustvo nije prijavila osoblju noćnog kluba jer oni “ništa ne bi napravili”. 1 od 3 osobe koje su doživjele uz nemiravanje ili nasilje to iskustvo nije prijavila osoblju noćnog kluba jer “nisu znali:e ili imali:e kome [ga] prijaviti”. ([Graf 6](#))

Dio problema je i u tome što klubovi trenutno na pozicijama osiguranja sigurnosti uglavnom zapošljavaju cis muškarce. Prema našem istraživanju, među posjetitelj:icama klubova, manje od polovice cis muškaraca i samo 1 od 10 žena i TVR osoba osjećaju se prilično ili izrazito sigurno tražiti pomoć od cis muškaraca ([Graf 7](#)). Stoga je potrebno da klubovi i organizator:ice događaja na pozicijama osiguranja sigurnosti uz cis muškarce zapošljavaju i cis žene i TRV osobe.

(Graf 6) Razlozi zašto posjetiteljiice nisu prijavili iskustvo uznemiravanja ili nasilja osoblju noćnog kluba (%)

Izvor: 2023 Queer+ Security n=147

Ako su zaštitari na ulazu i konobari na šanku, a nasilje se u većini slučajeva događa na plesnom podiju, tko je u noćnom klubu nadležan za uočavanje, prijavljivanje i sankcioniranje uznemiravanja i nasilja? Na organizacijskoj razini, upraviteljiice klubova i organizator:ice događaja bi mogli pridonijeti osiguranju sigurnosti klupske prostora tako da uz zaštitarsko osoblje na eventima angažiraju i awareness timove (timove osviještenosti). Također, sve posjetiteljiice mogu pridonijeti sigurnosti na plesnom podiju tako da preuzmu ulogu aktivnih promatračica.

- Aktivna promatračica

Aktivna promatračica je osoba koja svjedoči nasilju ili neprimjerenom ponašanju, koja nije izravno povezana s tom situacijom, i koja traži način da pomogne osobi koja doživljava neprimjereno ponašanje ili nasilje. Kao aktivna promatračica u noćnom klubu možeš brinuti za našu kolektivnu sigurnost, no nikada se nemoj dovoditi u potencijalno opasnu situaciju.

Kad se dogodi da vidiš ili misliš da vidiš neugodnu situaciju ili pomisliš da netko doživljava neki oblik neželjenog ponašanja, uznemiravanja ili nasilja tijekom ili nakon izlaska u noćni klub možeš:

- Pitati žrtvu kako je i možeš li joj pružiti pomoć.
- Pruziti podršku i, ako tako želi, ostati uz osobu dok se ne smiri situacija.
- Ako je sigurno, reći nasilniku da se makne ili da prestane jer je ovo što čini nasilno i neprihvatljivo ponašanje.
- Prijaviti što (misliš da) se događa awareness timu (ako je prisutan na eventu).
- Reći osoblju noćnog kluba (konobari, zaštitarsko osoblje) što (misliš da) se događa.
- Reći organizatorima događaja/eventa što (misliš da) se događa (tijekom eventa ili naknadno putem online komunikacije).

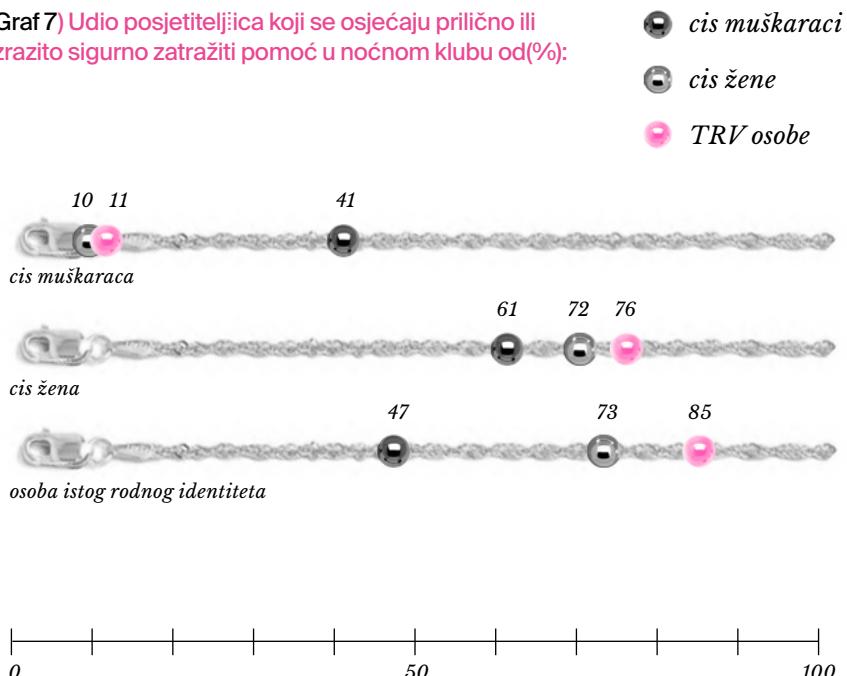

"Ekipa uvijek idite van s nekime koga znate i pazite jedni na druge."

- Awareness timovi (*Timovi osviještenosti*)

Članice awareness timova (timova osviještenosti) zaposleni su u noćnim klubovima na način da prisustvuju klupskim događanjima te po potrebi pružaju odgovarajuću pomoć ljudima koji su doživjeli ili svjedočili seksualnom uzinemiravanju, nasilju ili diskriminaciju, ili dodatno, da pruže podršku i pomoć posjetiteljicama koji se ne osjećaju dobro (jer im smeta glazba, zagušljivo je ili su konzumirali preveliku količinu alkohola ili droge). Oni su saveznici posjetiteljica noćnih klubova te osoba koje su bile žrtve uzinemiravanja ili nasilja i pružaju im podršku. Na taj način tim osviještenosti olakšava rad i osoblju kluba koje osigurava sigurnost.

(Graf 7) Udio posjetiteljica koji se osjećaju prilično ili izrazito sigurno zatražiti pomoć u noćnom klubu od(%):

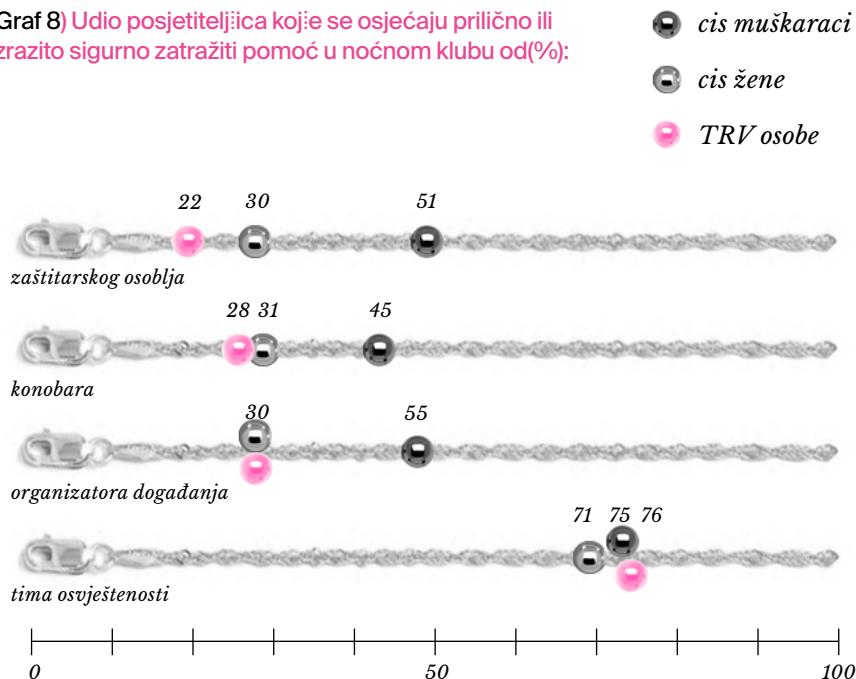

Izvor: 2023 Queer+ Security n=231

Na partyjima koje organizira kolektiv iz Ljubljane @ustanovaplatform kao i u drugim klubovima angažiraju se awareness timovi poput @rejvutopija. Od nedavno je i u Hrvatskoj party program @_zvjerinjak_uspostavio prvi awareness tim kolektiv Q+ security. Naše istraživanje je pokazalo da bez obzira na rod, posjetiteljiice se najsigurnije osjećaju tražiti pomoć u noćnim klubovima od awareness timova (Graf 8), stoga je preporuka da organizatorice događaja u većoj mjeri počnu angažirati awareness timove na klupskim eventima i festivalima u Sloveniji i Hrvatskoj.

(Graf 8) Udio posjetiteljiica koje se osjećaju prilično ili izrazito sigurno zatražiti pomoć u noćnom klubu od(%):

Izvor: 2023 Queer+ Security n=231

Sigurnost klupske prostore može se ostvariti samo suradnjom svih aktera uključenih u klupsku scenu, uključujući klubove, organizator:ice događaja, izvođače:ice i posjetitelj:ice. Na svakome je od nas da preuzmemo odgovornost za svoje postupke i pomognemo u stvaranju sigurnog i uključivog klupskog okruženja u kojem svi možemo uživati u glazbi i zabavi.

Projekt Queer+ Security provodi Pink security inicijativa za siguran i inkluzivan clubbing u suradnji s Autonomnim kulturnim centrom AKC, Procesom - udrugom za promicanje queer kulture i LGBTIQ+ prava, queerANarchive-om i Lezbijskom organizacijom Rijeka "LORI", u okviru programa Clubture-HR programska razmjena i suradnja uz potporu Ministarstva kulture i medija RH, Zaklade Kultura nova, Gradskog ureda za kulturu, međugradsku i međunarodnu suradnju i civilno društvo Grada Zagreba i Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva kroz program Centri znanja. Naslov zine je inspiriran intervjou koji je o ovoj problematici objavljen na Kulturpunktu, a vodila ga je Barbara Gregov (<https://kulturpunkt.hr/intervju/o-politikama-plesnog-podjila/>).

Ako ste imali iskustvo uznemiravanja ili nasilja i potrebne su Vam informacije o tome s kime možete pričati i gdje možete potražiti savjete i stručnu pomoć, možete se javiti niže navedenim organizacijama:

Bosna i Hercegovina:

Fondacija Cure +387 33 207 561
info@fondacijacure.org

Sarajevski otvoreni centar + 387 33 551 000
savjetovanje@soc.ba

Hrvatska:

Ženska soba +385 1 6119 444
Udruga SOS Rijeka +385 51 211888
Rozi Megafon +385 91 784 6278
Udruga Help, Split +385 21 346 664

Slovenija:

Društvo za nenasilno komunikacijo: +386 31 770 120
Društvo SOS telefon: +386 80 11 55
Združenje za MOČ: +386 41 20 49 49
Ženska svetovalnica: +386 31 233 211
Legebitra: +386 1430 5144

KONCEPT:

Gabi Núñez
Tonći Kranjčević Batalić
u suradnji sa Sandrom Šević

**PROVEDBA ISTRAŽIVANJA,
OBRADA PODATAKA, TEKST:**
Sandra Šević i Gabi Núñez

DIZAJN
Marin Berović

TISAK

RISO i prijatelji

PISMA

Suisse Int'l, Garamond

BOJE:

Fluo Pink, Black

NAKLADA

500 primjeraka

2023

